

УДК 346.5 (477 + 438)

DOI: 10.26565/2075-1834-2019-28-08

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА: ДОСВІД УКРАЇНИ ТА ПОЛЬЩІ

Остапенко Ю. І.,

кандидат юридичних наук, асистент
кафедри господарського права
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого,
м. Харків, 61024, вул. Пушкінська, 77
e-mail: julost1111@ukr.net
orcid: <http://orcid.org/0000-0002-4033-5927>

Бондаревич М. П.,

студентка 4 курсу господарсько-правового факультету
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого,
м. Харків, 61024, вул. Пушкінська, 77
e-mail: mayabondarevich@ukr.net

АНОТАЦІЯ: для країн з ринковою системою господарювання мале підприємництво є привабливою формою організації господарювання внаслідок його гнучкості і мобільності, які є такими необхідними для української економіки. Метою статті є аналіз досвіду правового регулювання і державної підтримки малого бізнесу в Польщі і Україні та визначення актуальних для впровадження в Україні її напрямків.

В Польщі довів свою ефективність підхід стратегічного будівництва державного регулювання бізнесу в рамках правових стратегій на 3-4 роки. Інноваційними для України є такі принципи «Нової Конституції для бізнесу 2017» Польщі, як принцип пропорційності покарання вчиненому порушенню; принцип мовчазної згоди; пряма відповідальність державних службовців за порушення закону. Очевидним мінусом української системи підтримки малого підприємництва є переважання фінансових інструментів з одночасним недоопрацюванням регіональних і місцевих механізмів її реалізації. Важливими є успіхи України в правовому державному регулюванні діяльності малого бізнесу в сфері адміністрування. Виявились ефективними правові засади розширення доступу до публічних закупівель в Україні.

Європейські засоби підтримки малого підприємництва, що довели свою результативність в Польщі, можуть і повинні бути використані в Україні. В Україні пильної правової уваги потребує проблема неплатоспроможності. Актуальним є ретельне вивчення інституційної побудови підтримки малого бізнесу в Польщі. Важливий для української економіки напрям розбудови зовнішньої торгівлі поки знаходиться на початковому етапі. Угода про асоціацію України та ЄС вже призвела до зняття більшості торговельних обмежень на ринку ЄС для українських експортерів, але це є тільки пошуки шляхів до світового ринку.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: мале підприємництво; адміністрування малого бізнесу; інституційна побудова малого бізнесу; державний нагляд і контроль; державне регулювання в сфері господарської діяльності; напрямки державної підтримки малого бізнесу; стратегії розвитку малого бізнесу.

ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОДДЕРЖКИ МАЛОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА: ОПЫТ УКРАИНЫ И ПОЛЬШИ

Остапенко Ю. И.,

кандидат юридических наук, ассистент
кафедры хозяйственного права
Национального юридического университета
имени Ярослава Мудрого,
г. Харьков, 61024, ул. Пушкинская, 77
e-mail: julost1111@ukr.net
orcid: <http://orcid.org/0000-0002-4033-5927>

Бондаревич М. П.,

студентка 4 курса хозяйственно-правового факультета
Национального юридического университета
имени Ярослава Мудрого,
г. Харьков, 61024, ул. Пушкинская, 77
e-mail: mayabondarevich@ukr.net

АННОТАЦИЯ: для стран с рыночной системой хозяйствования малое предпринимательство является привлекательной формой организации хозяйствования вследствие его гибкости и мобильности, которые являются необходимыми для украинской экономики. Целью статьи является анализ опыта правового регулирования и государственной поддержки малого бизнеса в Польше и Украине и определения актуальных для внедрения в Украине ее направлений.

В Польше доказал свою эффективность подход стратегического построения государственного регулирования бизнеса в рамках правовых стратегий на 3-4 года. Инновационными для Украины являются такие принципы «Новой Конституции для бизнеса 2017» Польши как принцип соразмерности наказания совершенному нарушению; принцип молчаливого согласия; прямая ответственность государственных служащих за нарушение закона. Очевидным минусом украинской системы поддержки малого предпринимательства является преобладание финансовых инструментов с одновременной недоработкой региональных и местных механизмов ее реализации. Важны успехи Украины в правовом государственном регулировании деятельности малого бизнеса в сфере администрирования. Оказались эффективными правовые основы расширения доступа к публичным закупкам в Украине.

Европейские средства поддержки малого предпринимательства, которые доказали свою результативность в Польше, могут и должны быть использованы в Украине. В Украине пристального правового внимания требует проблема неплатежеспособности. Актуальным является тщательное изучение институционального построения поддержки малого бизнеса в Польше. Важное для украинской экономики направление развития внешней торговли пока находится на начальном этапе. Соглашение об ассоциации Украины и ЕС уже привело к снятию большинства торговых ограничений на рынке ЕС для украинских экспортеров, но это есть только поиски путей к мировому рынку.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: малое предпринимательство; администрирование малого бизнеса; институциональное построение малого бизнеса; государственный надзор и контроль; государственное регулирование в сфере хозяйственной деятельности; направления государственной поддержки малого бизнеса; стратегии развития малого бизнеса.

LEGAL REGULATION OF STATE SUPPORT FOR SMALL BUSINESS: EXPERIENCE OF UKRAINE AND POLAND

Ostapenko Yuliia,

Candidate of Law, Assistant
Department of Business Law
National Law University
the name of Yaroslav the Wise,
Kharkiv, 61024, st. Pushkinskaya, 77
e-mail: julost1111@ukr.net
orcid: <http://orcid.org/0000-0002-4033-5927>

Bondarevych Maiia,

student of the 4th year of the Faculty of Economics and Law
National Law University
the name of Yaroslav the Wise,
Kharkiv, 61024, st. Pushkinskaya, 77
e-mail: mayabondarevich@ukr.net

ANNOTATION: for countries with a market economy small business is an attractive form of business organization because of its flexibility and mobility, which are so necessary for the Ukrainian economy. The purpose of the article is to analyze the experience of legal regulation and state support of small business in Poland and Ukraine and to determine its relevant directions for implementation in Ukraine.

In Poland the approach of strategic building of state regulation of business within the framework of legal strategies for 3-4 years has proved its efficacy. Such principles of polish "New Constitution for Business 2017", as the principle of proportionality of punishment for the violation; the principle of acquiescence; direct liability of civil servants for violation of the law, are innovative for Ukraine. The obvious disadvantage of the Ukrainian small business support system is the predominance of financial instruments, while the regional and local mechanisms for its implementation are under-developed. Ukraine's successes in the legal state regulation of small business in the field of administration are important. The legal foundations for expanding access to public procurement in Ukraine have proved their effectiveness.

European small business support tools, that are effective in Poland can and should be used in Ukraine. Close attention to the problem of insolvency is needed in Ukraine. A thorough study of the institutional development of small business support in Poland is relevant. Important for the Ukrainian economy, the direction of foreign trade development is still in its infancy. The EU-Ukraine Association Agreement has already lifted most trade restrictions on the EU export market for Ukrainian exporters, but this is only a search for ways to reach the world market.

KEY WORDS: small business; administration of small business; institutional building of small business; state supervision and control; state regulation in the sphere of economic activity; directions of state support for small business; small business development strategies.

Для країн з ринковою системою господарювання мале підприємництво є привабливою формою організації господарювання внаслідок його гнучкості і мобільності. Очевидним є факт, що в економіці сприятливих для проживання країн масова частка малого бізнесу є доволі вагомою, оскільки одна з його численних функцій є суто соціальною. Для України, що знаходиться на шляху трансформації, питання розвитку малого підприємництва є нагальним. Тому видається доцільним вивчення досвіду країн з наявною дієвою правовою базою і ефективним правовим регулюванням.

Мета статті: проаналізувати досвід правового регулювання і державної підтримки малого бізнесу в Польщі та визначити її способи та методи, що є актуальними для впровадження в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблем підтримки розвитку малого підприємництва присвятили праці такі українські науковці, як О. Г. Борисов, О. А. Деренко, В. І. Захарченко, А. В. Іванищева, М. М. Ільчишин, Д. А. Ісаченко, М. Я. Квик, Г. М. Колісник, І. М. Комарницький, Г. А. Лех, Ю. О. Ольвінська, В. В. Папп, Т. А. Піхняк, О. І. Тимченко, О. Я. Туркало, В. В. Федорченко, Г. Г. Цегелик, І. Є. Шайдюк та ін. Серед зарубіжних учених особливої уваги заслуговують роботи Дж. Кейнса, Д. Рікардо, Ж. Сея, А. Сміта, Й. Шумпетера та ін.

Виклад основного матеріалу. З точки зору комплексного підходу різниця в соціально-економічному розвитку України і Польщі обумовлена цілим комплексом причин, як-то: історичних (відмінності шляху постсоціалістичного розвитку), політичних (ступінь впливу олігархату на державне управління, членство в ЄС), економічних (орієнтація економіки на виробництво продукції і міжнародну торгівлю), правових (вдала стратегія розвитку і державної підтримки малого бізнесу якості правового регулювання). Наразі в Польщі нараховується понад 3 млн. малих і середніх підприємств, на яких працює біля 7 млн. осіб, що виробляють 48% ВВП країни. Здійсненню діяльності малих підприємств сприяє належна законодавча база.

Важливим чинником позитивної економічної динаміки Польщі став її вступ в Євросоюз в 2004 році. Країна отримала доступ до ринків Європи та 65 мільярдів євро дотацій. Але, як відмічають дослідники [1], різниця в умовах розвитку сектору малого підприємництва в Україні і Польщі, була разючою навіть і

на передодні вступу Республіки Польщі в Євросоюз в 2004 році. Про це свідчать зафіксовані (табл. 1) на 2003 рік умови діяльності малого підприємництва в Україні і Польщі [1].

За даними глобальних досліджень Doing-Business 2017/2018 [2], опублікованих Світовим банком, створено рейтинг умов для бізнесу у 190 країнах світу. Відповідно йому Польща погіршила свій загальний показник з 24 на 27 місце, а Україна піднялася з 80-го до 76 місця.

Показники (чим менше число рейтингової позиції, тим краще) України і Польщі по компонентам рейтингу Doing-Business 2018 висвітлюють «слабкі місця» і в державному регулюванні бізнесу у тому числі:

Компоненти рейтингу Doing-Business 2018	Показники Польщі	Показники України
реєстрація підприємств	120	52
отримання дозволу на будівництво	41	35
підключення до системи енергозабезпечення	54	128
реєстрація власності	38	64
отримання кредиту	29	29
захист прав міноритарних інвесторів	51	81
оподаткування	51	43
міжнародна торгівля	1	119
забезпечення виконання контрактів	55	82
вирішення проблем неплатоспроможності	22	149

Для нашого дослідження цікавими видаються показники тих компонентів України і Польщі, що мають велику розбіжність. Це 7 компонентів з 10: реєстрація підприємств, підключення до системи енергозабезпечення, реєстрація власності, захист прав міноритарних інвесторів, міжнародна торгівля, забезпечення виконання контрактів, вирішення проблем неплатоспроможності. Стосовно державного регулювання малого бізнесу умовно класифікуємо ці компоненти за напрямками. В загальному вигляді їх можливо звести до форм правового регулювання адміністрування, фінансової підтримки, користування ресурсним пакетом та інституційної організації підтримки малого підприємництва.

Для країн ЄС дії країн-учасниць з підтримки малого бізнесу є скоординованими і виваженими відповідно до вимог Європейської Комісії. У 2008 році Європейською Комісією був ухвалений Закон про малий бізнес, що спрямований на створення нових рамок політики, які інтегрують існуючі інструменти політики підприємництва, і враховують, зокрема, Європейську хартію для малих підприємств та сучасну політику щодо МСП.

Правовим фундаментом сучасного польського законодавства з регулювання підприємництва є: Вітчизняна програма реформ на 2008–2011 рр., Стратегія Національних стратегічних основ взаємодії в 2013 р., Напрями зростання інноваційності економіки на 2007–2013 рр., Напрями розвитку країни на 2020 р., Збірник статистичних матеріалів про сприяння розвитку підприємництва. В 2017 році в Польщі анонсовано проект під назвою «Нова Конституція для бізнесу» – документ, що охоплює п'ять законів, з якими почали діяти 6 принципів взаємовідносин «бізнес – влада»: 1) що не заборонене, те дозволене; 2) презумпція невинуватості (добросовісності) підприємця; 3) інтерпретація всіх нестикувань законодавства за принципом усе на користь бізнесу; 4) принцип пропорційності покарання вчиненому порушенню (скорочення штрафів); 5) принцип мовчазної згоди (повідомив, не отримав заперечень від органу влади – отже, отримав згоду); 6) пряма відповідальність державних службовців за порушення закону. Принагідно відмітимо, що з усіх вищезазначених пунктів в Україні діє лише третій пункт і то частково.

Паралельно із вищезгаданими принципами в Польщі було впроваджено механізми зниження адміністративного навантаження на малий бізнес: по-перше, запроваджено поняття «незарєєстрованої діяльності» (*figma na próbe*). Діяльність, що приносить дохід, не більше 50% від мінімальної заробітної плати (близько 260 євро на місяць), не підлягає державній реєстрації. По-друге, протягом 6 місяців з моменту реєстрації діяльності підприємця частково звільняють від платежів із соціального страхування (ZUS). Аналогічне правило стосується підприємців – фізичних осіб, які поновлюють свою діяльність (не менше 60 місяців з дати припинення). По-третє, запущено інститут припинення діяльності для приватних підприємств (до 60 місяців), для компаній (до 24 місяців) шляхом повідомлення податкових органів. Податки і внески «у відпустці» платити не потрібно. По-четверте, з 15 березня 2018 року всі звіти податкова приймає тільки в електронному вигляді, паперові більше не використовуються.

У кінці 2018 року політику економічного зростання було підкріплено законом про підтримку нових інвестицій, який передбачає розширення сфери дії режиму спеціальних економічних зон (СЕЗ) на всю територію Польщі.

Сучасна політика польської держави приділяє увагу таким питанням розвитку малого підприємництва, як спрощення адміністративних процедур та зменшення адміністративних навантажень, збільшення доступності зовнішніх джерел фінансування, просування експорту і збільшення інноваційності підприємств, поліпшення співробітництва між ними.

Очевидним є комплексний підхід в державному регулюванні у сфері господарської діяльності малого бізнесу в Польщі. Форми державного регулювання виписані як стратегії, широкомасштабні проекти. Як правило, строки їх дії розраховані на 3-4 роки. Навіть певна форма підтримки державою малого бізнесу є доволі розгалуженою. Так, в Польщі існує ціла низка форм державної фінансової підтримки малих підприємств: грошові або речові дотації, субвенції, преференційні кредити, податкові привілеї, кредитні гарантії, надані бюджетом або фондами, що фінансуються з бюджетів, підвищення капіталу підприємства за допомогою громадських коштів, конверсія заборгованості, зниження соціальних зобов'язань або зобов'язань, пов'язаних з охороною навколишнього середовища, суспільні замовлення, пільгові послуги консалтингу тощо [3; 4, с. 30].

Інституційна підтримка малого бізнесу в Польщі також має декілька рівнів. Центральним рівнем є Польська агенція розвитку підприємництва – ПАРП, (інституція, підпорядкована міністру економіки країни). Інституції регіонального рівня це – Маршальські управління, Агентства регіонального розвитку/RIF, Гмінні центри інформації, Центри підприємництва, громадські партнери. Найрозгалуженішою мережею інституцій державної підтримки малого бізнесу представлений місцевий рівень: позикові фонди, поручницькі фонди, фонди VC, фонди seed capital, технологічні інкубатори і інкубатори підприємництва, науково-технологічні/промислові парки, особливі економічні зони, кластери, центри трансферу технологій, національна мережа інновацій НСУ, консультаційні пункти НСУ, центри Enterprise Europe Network, контактні пункти СІР, консультаційні і навчальні фірми тощо.

На жаль, сьогодні в нашій державі ми спостерігаємо слабко розвинену інфраструктуру підтримки розвитку малого підприємництва. На вирішення цього питання спрямовано Розпорядженням Кабінету Міністрів України «Про схвалення стратегії розвитку малого і середнього підприємництва в Україні на період до 2020 року» від 24.05.2017 р. № 504-р [5], що регламентує надання суб'єктам господарювання фінансової, матеріально-технічної, інформаційної, науково-технологічної, консультативної, маркетингової, кадрової та освітньої підтримки.

Очевидним мінусом вітчизняної системи підтримки малого підприємництва є панування фінансових інструментів і недооцінка інших форм державної підтримки малого бізнесу. Але і фінансова підтримка малого бізнесу не є однаковою у всіх регіонах України. Її реалізація на місцевому рівні сильно відрізняється в залежності від фінансової спроможності обласних бюджетів і самих громад. На сьогодні за даними Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України [6] на підставі рішень місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування пропонуються такі програми фінансової підтримки підприємств:

- Полтавська область – часткове відшкодування суми кредиту (тіла кредиту) без урахування відсотків за умови створення нових робочих місць;
- Івано-Франківська область – фінансово-кредитна підтримка суб'єктам малого і середнього підприємництва та розвиток інфраструктури його підтримки;
- Рівненська область – відшкодування плати за користування позиками (у тому числі фінансовими кредитами) банків та інших вітчизняних і зарубіжних фінансових установ, залученими суб'єктами малого та середнього підприємництва для реалізації інвестиційних проектів;
- Сумська область – часткова компенсація відсоткових ставок за кредитами, залученими у державних банках для реалізації інвестиційних проектів.

Позитивним прикладом державної регуляції господарської діяльності у сфері малого бізнесу в Україні є опосередкована фінансова підтримка, в сенсі розширення доступу до публічних закупівель. За прийнятим на вимогу ЄС Законом України «Про публічні закупівлі», починаючи з 2016 р. всі замовники проводять електронні закупівлі через систему «Прозоро». Використання системи «Прозоро» є обов'язковим для закупівель товарів та послуг, вартість яких перевищує 200 тис. гривень, і робіт вартістю більше 1,5 млн. гривень. Ця система використовується також для менших обсягів закупівель. Контракти можуть розділятися на більш дрібні лоти, що дуже зручно для малого і середнього підприємництва, і сприяє залученню більшої кількості підприємств до участі. Мале і середнє підприємництво потребує кращої інформованості щодо можливості участі у публічних закупівлях, а також відповідної підготовки для підвищення його потенціалу у використанні можливостей публічних закупівель.

Найбільш проблемним показником України за рейтингом Doing-Business 2018 (149 місце з 190-ти) залишається вирішення проблем неплатоспроможності. Ця варіація фінансової підтримки державою малого бізнесу потребує подальшої роботи над законодавством про банкрутство. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» в цілому відповідає міжнародній практиці. Разом з тим процедура банкрутства залишається неефективною: витратною,

тривалою, складною та з низьким рівнем повернення коштів інвесторам, завершується переважно ліквідацією суб'єкта господарювання (замість відновлення його платоспроможності). За показником врегулювання процедури неплатоспроможності рейтингу Doing-Business-2018 Україна залишалась на тих самих позиціях як в 2017 р. так і в 2018 р. На виправлення такого положення спрямований Кодекс України з процедур банкрутства із змінами і доповненнями внесеними 20.09.2019 р. [7].

Важливим напрямком правового державного регулювання діяльності малого бізнесу є адміністрування. З 2012 року, відповідно до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» значно спрощена державна реєстрація фізичних осіб підприємців. Після внесення змін до законодавства в 2015 р. зареєструвати підприємство в Україні стало можливим протягом 24 годин. На сьогодні місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування і нотаріуси мають право реєструвати суб'єктів господарювання, а з 2016 р. ними використовується принцип мовчазної згоди щодо реєстрації суб'єкта як платника податків.

Надання послуг суб'єктам малого і середнього підприємництва в Україні здійснюється через ЦНАПи та Єдиний державний портал адміністративних послуг (Закон України «Про адміністративні послуги» від 06.09.2012). На сьогодні утворено 701 центр. У центрах підприємці можуть отримати більш як 50 адміністративних послуг, зокрема послуги з реєстрації суб'єкта підприємництва, майна, отримання необхідних документів дозвільного характеру. Для забезпечення надання адміністративних послуг в електронній формі забезпечено функціонування Єдиного державного порталу адміністративних послуг.

Особливе місце в упорядкуванні адміністрування малого бізнесу займає комплекс правових заходів з контролю діяльності малого підприємництва, а саме, зниження контролюючого тиску на мале і середнє підприємництво. У 2016 році 68 відсотків суб'єктів малого і середнього підприємництва повідомили, що перевірені одним органом. Разом з тим 46,3 відсотка опитуваних повідомляють про скорочення кількості перевірок протягом 2013 - 2016 років, що є результатом мораторію на перевірки малих підприємств, а також зменшення кількості органів державного нагляду (контролю). З 2016 року запроваджено проведення комплексних планових перевірок, при цьому більш, як на 16 відсотків зменшено кількість контактів органів контролю та суб'єктів господарювання. Зниження тиску контролю держави у сфері господарської діяльності відбувається постійно. З 1 січня 2017 р. відповідно до Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» спрощено та лібералізовано державний нагляд (контроль), розширено права суб'єкта господарювання, зменшено періодичність і тривалість перевірок, заборонено застосування санкцій у разі виконання суб'єктом господарювання у повному обсязі та у встановлений строк приписів про усунення порушень, впровадження інтегрованої автоматизованої системи державного нагляду (контролю). До 31 грудня 2017 р. діяв мораторій на проведення органами державного нагляду (контролю) планових заходів із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності. Триває процес приведення галузевих законів в окремих сферах господарської діяльності у відповідність з нормами зазначеного Закону (Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» із змінами і доповненнями внесеними Законом України від 06.06.2019 р. №2740-VIII).

Скромні успіхи України в міжнародній торгівлі знаходяться під впливом глобальних тенденцій і подій 2019 р., серед яких «варто відзначити політизацію міжнародної торгівлі та розквіт протекціонізму, стрімкий розвиток бездокументарної міжнародної торгівлі, інноваційних торгових платформ та фінтеху, подальший розвиток стратегічної ініціативи Китаю «Пояс та шлях», визначення умов торгівлі між Великобританією та ЄС після Брекзиту, ратифікацію нової тристоронньої торговельної угоди між Канадою, США та Мексикою» [8]. Між тим, Україна має перспективи. Як помічають дослідники, «Формування національного законодавства у сфері зовнішньої торгівлі відбувалось в процесі одночасного зближення як з *acquis communautaire* ЄС, так і з вимогами ГАТТ/СОТ. Це в підсумку дозволило Україні не тільки стати країною-учасницею СОТ, але й заклало підґрунтя для укладення Угоди про асоціацію України та ЄС, яка вже призвела до зняття більшості торговельних обмежень на ринку ЄС для українських експортерів ЄС [9, с. 25].

Висновок. Вирішення питання державної підтримки малого підприємництва – це комплексне завдання, що потребує різноманітності в підходах. Всі підходи мають спиратися на законодавчі нормативно-правові і підзаконні акти. Вивчення досвіду правового регулювання і державної підтримки малого бізнесу в Польщі та Україні дозволяє сформулювати певні пропозиції.

В сфері законодавства щодо державного нагляду і контролю малого бізнесу пропонуємо ініціювати законопроект, що зробить надання реєстраторів розрахункових операцій для суб'єктів господарювання безоплатним або, в разі застосування програмних РРО, забезпечить їх безоплатним програмним рішенням; введе тимчасовий мораторій на проведення перевірок ФОПів щодо дотримання ними порядку застосування реєстраторів розрахункових операцій та пом'якшення відповідальності цих осіб за порушення ними встановленого порядку подання до органів контролю звітності, пов'язаної із застосуванням РРО.

Необхідно привести галузеві закони в окремих сферах господарської діяльності у відповідність з нормами Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності». Стосовно такої сфери державної підтримки, як фінансування, відмічаємо, що наявним є переважання фінансових інструментів і недооцінка інших форм державної підтримки малого бізнесу. Притому її механізми на регіональному і місцевому рівнях залишаються мало опрацьованими, що обумовлює нагальність створення положень, що будуть містити норми прямої дії та розроблений конкретний механізм для отримання фінансування або пільг.

Не дивлячись на те, що Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» в цілому відповідає міжнародній практиці, процедура банкрутства в залишається неефективною. З огляду на те, що показник врегулювання процедури неплатоспроможності в Україні не змінювався протягом двох останніх років та залишався низьким, очевидно є необхідність подальшого удосконалення правової бази щодо процедури банкрутства.

Заслуговує на увагу досвід Польщі в розбудові інфраструктури інституційної підтримки малого підприємництва на регіональному і місцевому рівнях.

Також законом треба приділити увагу таким питанням розвитку малого підприємництва, як спрощення адміністративних процедур та зменшення адміністративних навантажень, збільшення доступності зовнішніх джерел фінансування, просування експорту і збільшення інноваційності підприємств, поліпшення співробітництва між ними.

ЛІТЕРАТУРА

1. Малий бізнес: стійкість та компенсаторні можливості : монографія / Г. В. Козаченко, А. Е. Воронкова, В. Ю. Медяник, В. В. Назаров . – К: Лібра, 2003. – 328 с.
2. Економічний клуб. Doing-Business 2018. Україна в рейтингу світового банку легкості ведення бізнесу. URL: <http://edclub.com.ua/analytika/doing-business-2018-ukrayina-v-reytingu-svitovogo-banku-legkosti-vedennya-biznesu>.
3. Криниця С. О. Зміцнення фінансової бази місцевого та регіонального самоврядування / С. О. Криниця // Фінанси України. – 1998. – №2. – С. 38 – 47.
4. Пономарев В. П. Защита интересов предприятия как основа его экономической безопасности / В. П. Пономарев // Економіка. Менеджмент. Підприємство : зб. наук. праць Східноукр. держ. ун-ту. – 2000. – №1. – С. 27 – 35.
5. Про схвалення стратегії розвитку малого і середнього підприємництва в Україні на період до 2020 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.05.2017 р. № 504-р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504-2017-%D1%80#n8>.
6. Підтримка малого і середнього підприємництва на регіональному рівні. URL : <http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>.
7. Кодекс України з питань банкрутства: Закон України від 18.10.2018 р. № 2597-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19>.
8. Звягін А. Міжнародна торгівля: тенденції 2019 р. URL : <http://yur-gazeta.com/publications/practice/zovnishnoekonomichna-diyalnist/mizhnarodna-torgivlya-tendenciyi-2019-roku.html>.
9. Васильєв Є. О. Правове регулювання зовнішньої торгівлі в Україні на шляху до світового ринку / Є. О. Васильєв // Форум права – 2015. – № 4. – С.18-25.

REFERENCES

1. Malij biznes: stijkist' ta kompensatorni mozhливosti : monografija / G. V. Kozachenko, A. E. Voronkova, V. Ju. Medjanik, V. V. Nazarov . – K: Libra, 2003. – 328 s.
2. Ekonomichnij klub. Doing-Business 2018. Ukraїna v rejtingu svitovogo banku legkosti vedennja biznesu. URL: <http://edclub.com.ua/analytika/doing-business-2018-ukrayina-v-reytingu-svitovogo-banku-legkosti-vedennya-biznesu>.
3. Kricicja S. O. Zmicnennja finansovoї bazi misceвого ta regional'nogo samovrjaduvannja / S. O. Kricicja // Finansi Ukraїni. – 1998. – №2. – S. 38 – 47.
4. Ponomarev V. P. Zashhita interesov predprijatija kak osnova ego jekonomicheskoy bezopasnosti / V. P. Ponomarev // Ekonomika. Menedzhment. Pidpriemnictvo : zb. nauk. prac' Shidnoukr. derzh. un-tu. – 2000. – №1. – S. 27 – 35.
5. Pro shvalennja strategії rozvitku malogo i seredn'ogo pidpriemnictva v Ukraїni na period do 2020 roku : Rozporjadzhennja Kabinetu Ministriv Ukraїni vid 24.05.2017 r. № 504-r. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504-2017-%D1%80#n8>.
6. Pidtrimka malogo i seredn'ogo pidpriemnictva na regional'nomu rivni. URL : <http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>.
7. Kodeks Ukraїni z pitan' bankrutstva: Zakon Ukraїni vid 18.10.2018 r. № 2597-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19>.
8. Zvjagin A. Mizhnarodna torgivlja: tendenciї 2019 r. URL : <http://yur-gazeta.com/publications/practice/zovnishnoekonomichna-diyalnist/mizhnarodna-torgivlya-tendenciyi-2019-roku.html>.
9. Vasil'ev Є. O. Pravove reguljuvannja zovnishn'oi torgivli v Ukraїni na shljahu do svitovogo rinku / Є. O. Vasil'ev // Forum prava – 2015. – № 4. – S.18-25.